

★

**Sosiologian opetus ja tutkimus 30 vuotta
Joensuun yliopisto**

Sosiologiaa Karjalan tutkimuslaitoksessa 1972-2002

**Jukka Oksa
13.12.2002**

Karjalan tutkimuslaitos

Joensuun yliopiston erillislaitos, perustettu 1971.
Tehtävänä Itä-Suomen ja Karjalan henkiseen ja aineelliseen kehitykseen liittyvä perus- ja soveltava tutkimus

Harjoittaa monitieteistä ekologista, humanistista ja yhteiskuntatieteellistä tutkimusta.

Toiminnan ensisijaisia alueellisia kohteita ovat Itä-Suomi, Karjala sekä Luoteis-Venäjä.

Karjalan tutkimuslaitoksen strategian painoalat

1. Syrjäisten alueiden muuttuva asema
2. Identiteetti ja valta
3. Venäjä ja rajat
4. Ympäristön tila
5. Ihmisen ja luonnon vuorovaikutus

Karjalan tutkimuslaitos muodostuu kolmesta osastosta

Ekologian osasto

n. 20 tutkijaa (5 virkaa) + 30 teknistä henkilökuntaa

Humanistinen osasto

n. 10 tutkijaa (3 virkaa)

Yhteiskuntatieteellinen osasto

n. 40 tutkijaa (4 virkaa)

Karjalan tutkimuslaitoksen vahvat alat

Ekologian osasto

- vesiekosysteemit, suuret järvet
- paleoekologia, dendrokronologia
- metsä- ja suoekologia ja ympäristö- ja bioenergiatutkimus

Humanistinen osasto

- Luoteis-Venäjän (erityisesti Karjalan tasavallan) kulttuuri- ja yhteiskuntakehitys, luovutetun Karjalan historia
- Suomalais-ugrilaisten kansojen asema ja kulttuuri
- Itä-Suomen historia

Karjalan tutkimuslaitoksen vahvat alat

Yhteiskuntatieteellinen osasto

- maaseudun kehitys ja paikallinen kehittämistoiminta
- aluetalouksien kehitys ja integraatio
- työelämän tutkimus
- politiikka ja kansalaistoiminta
- yhteiskuntatieteellinen ympäristötutkimus
- etnisten suhteiden tutkimus (nuorisotutkimus)
- lähialueiden ja rajayhteistyön tutkimus

Uusia aloja:

- tietoyhteiskuntatutkimus
- alue ja kuntatutkimuksen yksikkö SPATIA

Sosiologian siirtoa vanhoista yliopistoista Karjalan tutkimuslaitokseen 1970-luvulla

Junan tuomia maistereita

Helsinki:

Ilkka Alanen, Martti Siisiäinen, *Jukka Oksa*

Tampere, Turku, Jyväskylä:

Marja Järvelä, *Pertti Rannikko, Pertti Koistinen*

Sociologian siirtoa muualle Karjalan tutkimuslaitokselta

Jari Ehrnrooth (Helsinki)

Pirkkoliisa Ahponen (JOY, yhteiskuntat. tdk)

Anne Soininen (Tampere)

Tarja Hilden (Tampere)

Sini Perho (Helsinki)

Väitöskirjoja Karjalan tutkimuslaitoksessa

Sosiologiassa

Pertti Rannikko: Metsätyö - pienviljelijäkylä. Tutkimus erään yhdyskuntatyyppin noususta ja tuhosta (1989)

Ilkka Liikanen: Fennomania ja kansa. Joukkojärjestäytymisen läpimurto ja Suomalaisen puolueen synty (1995)

Hannu Itkonen: Kenttien kutsu - Tutkimus liikuntakulttuurin muutoksesta (1996)

Jukka Oksa: Syrjäkylä muutoksessa (1998)

Arja Kurvinen: Tilinteon aika - tutkimus pankista työnsä menettävien naisten identiteetin uudelleen arvioinneista (1999)

Väitöskirjoja Karjalan tutkimuslaitoksessa

Lähtieteissä

Pertti Koistinen: Teknologiset uudistukset ja työvoiman käyttö: tutkimus Suomen paperi- ja kartonkiteollisuudesta (yhteiskuntapolitiikka 1984)

Jarmo Kortelainen: Tehdasyhdyskunta talouden ja ympäristötietoisuuden murrosvaiheissa (maantiede 1996)

Arja Jolkkonen: Paikan vaihto. Tutkimus irtisanomisuhan alaisten naisten työmarkkinastrategioista ja paikallisista työmarkkinoista (yhteiskuntamaantiede 1998)

Eira Varis: Syrjäkylien murros Venäjän Karjalassa ja Unkarissa. Tutkimus postsosialistisen maaseudun restrukturaatiosta ja resurssiyhdyskuntien selviytymisestä (yhteiskuntamaantiede 1998)

Väitöskirjoja Karjalan tutkimuslaitoksessa

Lähitieteissä

Ilkka Pyy: Paikallisvaltion loppu? Hyvinvointivaltion murros syrjäisessä kunnassa (maantiede 1998)

Mikko Kumpulainen: Maan ja talouden välissä. Viisi kertomusta suomalaisen maatilan luontosuhteen muutoksesta (kulttuurimaantiede 1999)

Ilkka Lehtola: Palvelujen muutos ja syrjäkyläläisten arki (yhteiskuntamaantiede 2001)

Maarit Sireni: Tilansa tekijät. Tutkimus emännyydestä ja maatilasta naisen paikkana. (yhteiskuntamaantiede 2002)

*

Nykyisin sosiologeja monitieteisissä tutkimusryhmissä ja projekteissa (6 tohtoria + 3 jatko-opiskelija)

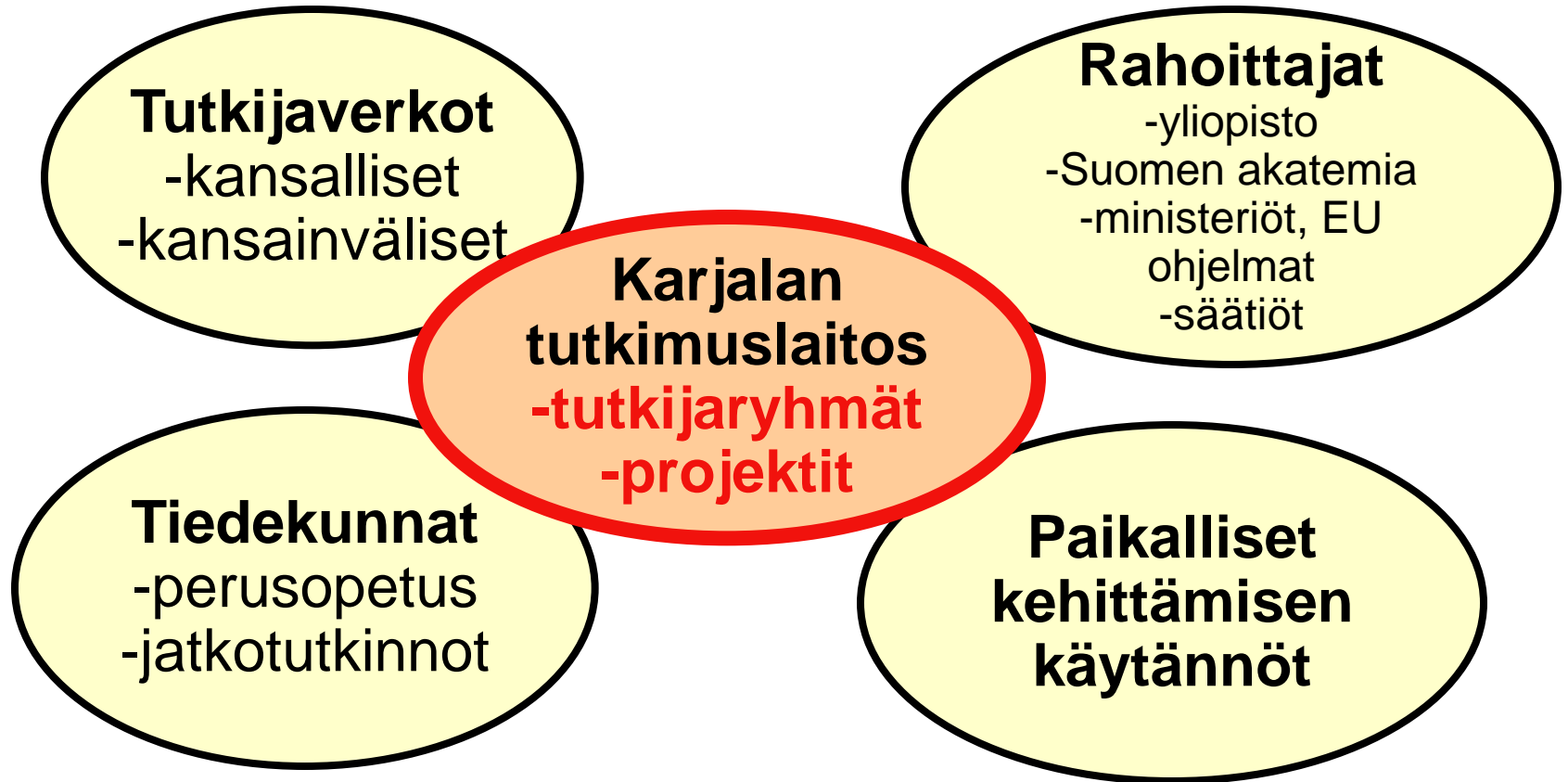
Maaseutututkimus ja ympäristöpolitiikka (Rannikko, Oksa, Palviainen)

Kansalaistoiminnan tutkimus (Liikanen, Itkonen)

Työelämän tutkimus (Kurvinen, Soininen)

Etniset suhteet (Syreeni -ohjelma/ Vesa Puuronen)

Tutkimuslaitoksen yleinen konteksti

Karjalan tutkimuslaitoksen sosiologian luonnehdintaa

Erikoistuneet aiheet:

Konkreettista suomalaisen yhteiskunnan rakennemuutoksen ja sen seurausten tutkimusta.

Laitoksen tehtävästä johtuen tarkastelun kohteena paikallinen, perifeerisyys ja maaseutu, ml. pienet kaupungit.

Karjalan tutkimuslaitoksen sosiologian luonnehdintaa

Erikoistuneet otteet:

Laitoksen sosiologit ovat tekemisissä enemmän muiden tieteenalojen saman aihepiirin tutkijoiden kuin muiden sosiologiensa kanssa.

Tutkimusotteet muovautuvat monitieteisissä tutkimuskäytännöissä ei niinkään sosiologian sisäisten metodijulistusten tai metodikiistojen kautta. Niistä tulee kyllä virikkeitä.

Karjalan tutkimuslaitoksen sosiologian luonnehdintaa

Erikoistuneet verkostot:

Tutkijat toimivat omien tutkimusaiheittensa kansallisissa ja kansainvälisissä tutkimusverkostoissa tai -ohjelmissa, esim.:

- kv. rajatutkimusverkosto, EU puiteohjelma**
- nuorisotutkimusverkosto**
- maaseutututkijaverkosto, European Society for Rural Sociology. EU puiteohjelma**

Karjalan tutkimuslaitoksen sosiologian luonnehdintaa

Monitieteisissä tutkimusryhmissä on ajan mittaan syntynyt myös yhteisiä teoreettisia lähtökohtia (esim. alue- ja maaseutututkimus.)

Oman aihepiirin kansainväliset (lähinnä eurooppalaiset) verkostot ovat tärkeitä keskustelu- ja julkaisukonteksteja, joista tulee esim. restrukturaatioajattelua, sosiaalista konstruktivismia ja kriittistä realismia.

Karjalan tutkimuslaitoksen sosiologian luonnehdintaa

Rahoittajakentän mullistus

Varoista 3/4 on ulkopuolista projektirahoitusta (josta vajaa 1/2 Suomen Akatemialta).

- Ohjaa rahoittajien kannalta relevantteihin aiheiden määrittelyyn. Sitoo myös yliopiston ”vapaiden” resurssien käyttöä.**
- Vaatii tietoisuutta omista tavoitteista, ”hyvien” rahoittajien löytämisestä ja ”kykyä” neuvotella yhteisistä intresseistä rahoittajien kanssa.**

Karjalan tutkimuslaitoksen sosiologian luonnehdintaa

Suhde tutkimuksen poliittiseen relevanssiin vahvasti läsnä mutta taustalla. Ratkaisut vaihtelevat. Tutkimuksen hyödyllisyys määritellään jatkuvasti uudestaan.

- Yhteiskuntapoliittiseen keskusteluun osallistuminen on paikallisesti kriittistä valistusta, ulospäin suomalaisen yhteiskunnan tarkastelua syrjäseudun näkökulmasta.

Karjalan tutkimuslaitoksen sosiologian luonnehdintaa

Poliittista relevanssia ja arvoperustaa haetaan paikalliseen kehitykseen tai toimijoihin sitoutumisen kautta.

Tähän liittyy emansipatorinen eetos: relevanttien ongelmien jäsentäminen paikallisten ihmisryhmien kautta (maaseutu, työttömyys, kansalaistoiminta, etniset kysymykset, raja-alueiden tutkimus, sosiaalinen kestävyys, arvioinnit).

Karjalan tutkimuslaitoksen sosiologian luonnehdintaa

Käytäntösuhteen eri hyödyt

Sattumanvarainen:

Mielenkiintoisia havaintoja, ideoita, virikkeitä

Tekninen:

Parempia vastauksia valmiisiin ongelmiin ja kysymyksiin, entisen käytännön tehostamista

Käsitteellinen:

Parempia ongelmia, uusia kysymyksiä, entisen käytännön kritiikkiä, murrosaikoina uusia näköaloja

Karjalan tutkimuslaitoksen sosiologian luonnehdintaa

Kaikentyypisiä hyötyjä mutta eri käytännöille

Sattumanvarainen: kehittäjille, kouluttajille, tiedottajille

Tekninen: arviointitehtävät (projektit), palvelututkimus, aikuiskoulutus, perusopetus

Käsitteellinen: jatko-opinnot, opinnäytteiden ohjaus, arvioinnit, kehittämistyön suunnittelu, tutkijaverkostot

Karjalan tutkimuslaitoksen sosiologian luonnehdintaa

Eri hyödyt vaativat eriasteista sitoutumista yhteisiin prosesseihin

Sattumanvarainen: kevyt keskustelu, ideointi

Tekninen: määräaikainen tehokas tehtävän suoritus, esim. selvitys, osatutkimus tai arviointi

Käsitteellinen: sitoutuminen yhteiseen kohtalaiseen pitkään prosessiin, jossa käsitteiden merkityksestä neuvotellaan ja toiminnan itseymmärrys muuttuu

Yhteystiedot

Jukka Oksa

**Joensuun yliopisto
Karjalan tutkimuslaitos
PL 111, 80101 Joensuu**

Puh: 013-2512454

**jukka.oksa@joensuu.fi
<http://joyx.joensuu.fi/~joksa/>**